

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θρόνεται ήμα
δειξή πως δε φοβάται την
Αλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
οικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 27 ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΤΗ 1910

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΗΡΙΟ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 398

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ. 'Αθηνιώτικα γράμματα.
PIERRE BAUDRY. Ψήδη στην Κρήτη.
Ο ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΔΙΟΝΥ-
ΣΙΟΣ. Λόγος πανηγυρικός στην επέτειο του 'Αρκαδίου.
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικά—ο 'Αν-
θρακός μας.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Τα σκολιά χτίστε.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ — Η
ΚΟΙΝΗΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΤΑ ΣΚΟΛΙΑ ΧΤΙΣΤΕΙ

ΣΤΟ Δ. Π. ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟ

Με τή φλόγα που φένει και που πλάθει,
με τής καρδιάς τή φλόγα, με τοῦ Λόγου
τή δύναμη, ξεσκέπαστα, καθάρια,
και με τὰ χέρια, και με τὰ μαχαιρία,
τόν τόπο πάρτε.

Κάτου, σημάδια που έμπηξε τὸ Ψέμα!
Τὰ ταξίμια φέρτε στής 'Αλήθειας
τῆς ἱερῆς τὸ βωμὸ και τὰ σφαχτάρια.
Στόν τόπο ἀπάνου ἔχι πολέμων κάστρα
τὰ σκολιά χτίστε!

Λιτὰ χτίστε τα, ἀπλόχωρα, μεγάλα,
γερά θεμελιωμένα, ἀπὸ τῆς χώρας
ἀκάθαρτης, πολύβοης, ἀρρωστίρας
μακριὰ μακριὰ τάνήλιαγα σοκάκια,
τὰ σκολιά χτίστε!

Στὰ βουνόπλαγα και στὰ κορφοβούνια
με τὰ ἔλατα σάν ἔλατα και κείνα,
στὰ πυκνοφυτεμένα περιβόλια
κάτου ἀπ' τὸν ἴσκιο τῆς ἑλιάς, λεβέντες,
τὰ σκολιά χτίστε!

'Και τὰ πορτοπαράθυρα τῶν τοίχων
περίσσια ἀνοίχτε, νάρχεται ὁ κύρ 'Ἡλιος,
διαφεντευτής, νά χύνεται, νά φεύγη,
ὄνειρεμένο πίσω του ἀργοσέρνον-
τας τὸ φεγγάρι.

Γιομίζοντας τα νὰ τὰ ζωντανεύουν
μαϊστράλια και βορριάδες και μελτέμια
με τοὺς κελαιδισμοὺς και με τοὺς μύσκους
κι ὁ δάσκαλος, ποιητής και τὰ βιβλία
νὰ εἶναι σάν κρίνα.

Τοῦ τραγουδιοῦ τῆ γλώσσα ἀντιλαλώντας,
και τὰ βιβλία σάν τὰ τραγούδια νὰ εἶναι!

Στῆ γῆ τῆς ὀμορφιάς, ἀρματωμένη
τὴν 'Επιστήμη, ἢ 'Ὀμορφιά, χαρά τῆς!
ἀρχὴ σοφίας!

Τὰ σκολιά χτίστε, ὑψώστε τα πλατάνια
γιὰ τὸ δροσὸ στής ρευματίας τῆ χάρη,
γιὰ τὸν καρπὸ σπάρτε τα ἀμπέλια, ἄς εἶναι
τάγαθά τους ἄγνα κρασιά, και ἄς εἶναι
γούρμα σταφύλια,

λογῆς, κεχριμπαρένια, ἄλικα, μαῦρα.
'Ὅπου ἀπλωσιά, ἔπου ψήλωμα, ἔπου ὑγεία,
στὰ πέλαα νάγναντεύουν τὰ καράβια
και τοὺς αἰτοὺς νὰ λαχταροῦν και τὰστρα
στὰ οὐράνια πλάτια.

Και βαθιὸς τράφους γύρο γύρο σκάφτε
και πύργους πολεμδχαρους ὑψώστε
και βαρδιατόρους βάλτε νὰ κρατᾶνε
μακριὰ μακριὰ τὸν ψεύτη και τὸν πλάνο
τῆς Ρωμισούνης.

Ἐδέργα και καρφιά κρατᾶ και πᾶει
και πᾶνει και καρφώνει και σκοτώνει
τοῦ φτερωτοῦ πιδ ἀπ' ἑλα κυνηγάρης,
ἀρχίζοντας ἀπὸ τῆς πεταλοῦδες,
φτάνει στῆ Σκέψη.

24 τοῦ 'Απρίλη 1910.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΙΟ ΤΟΥ ΑΡΚΑΔΙΟΥ

[Γιὰ τὸ Δεσπότη τῆς Ρέθυμος, τὸν ἀξιωμα-
κάριστο Διονύσιο τὸν Καστρινογιαννάκη, ποὺ
με τῆ 'θανή του στερήθηκεν ἡ Κρήτη κι ἔλος ὁ
'Ελληνισμὸς ἕνα του στολίδι, ὁ «Νουμάς» χρέος
εἶχε νὰ κάμει: ἕνα εὐλαθητικὸ μνημόσυνο. Ἔταν
αὐτὸς ἕνας Πρὸδρομος, ἂν ἔχι Μάρτυρας τῆς
'Ἰδέας.—Και τί ἄλλο τόσο ταιριαστὸ φόρο σε-
βασμοῦ στῆ μνήμη του μποροῦσε κανεὶς νὰ
προσφέρει, παρὰ τυπώνοντας ἐδῶ τὸ λόγο του
στὴν 'Επέτειο τοῦ 'Αρκαδιοῦ;—λόγο που σάν
τὸν εἶπε στῆ Ρέθυμο στις 8 τοῦ Νοέβρη τοῦ
1900, ἔκαμε, λές, και τῆς πέτρες τῆς Κρήτης
νὰ σειστοῦν ἀπὸ συγκίνηση κ' ἔνθουσιασμό!]

ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟ-
ΠΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Πὼς ἤθελα σὲ τέτοιο πανηγύρι ν' ἀκούω χτύ-
πους τῶν καρδιῶ! νὰ βλέπω εἰς τὰ πρόσωπα με-
γάλη ἀγωνία! νὰ φαίνεται πὼς 'κείνους που γιορ-
τάζουμε πονεὶ πολὺ ἡ ψυχὴ μας! πὼς 'κείνω ἡ ἐν-
θύμῃσι 'ς ἄλλους καιροὺς μας φέρνει! πὼς ζοῦμε
'κεὶ που ζήσανε! πὼς ἔχει ἡ καρδιά μας τὸ ἴδιο
αἷμα, ποῦδιδε σὲ κείνους τόση γιὰ τὴν πατρίδ' ἀ-
γάπη!

'Ἦθελα νὰ μου 'διδετε σεις τὰ φτερά τοῦ λό-
γου, ν' ἀνυψωθῶ ψηλὰ ἐκεῖ, πολὺ ψηλὰ, νὰ στρέψω
εἰς τὰ 'πίσω, 'πίσω τριάντα τρία χρόνια, νὰ φαν-
τασθῶ πραγματικὰ τῆ φοβερῆ τὴν ὄρα, ποῦ σμίξανε
τὰ δύο στοιχεῖα, ἡ φλόγα και ὁ Τοῦρκος, κ' ἀπὸ
τὴν ἔσμιξι αὐτὴ ἐβγήκανε κουφάρια, δόλωμαρ' ἀπο-

κάουδα, χωρὶς ψυχὴ, χωρὶς ζωὴ, χωρὶς καρδιά και
γλώσσα.

Πὼς θὰ μπορέσω, πέτε μου, κελόγερος, ὡς
εἰμ' ἐγὼ, με βάτανα και θλίψες ποτισμένοις, ὀπού-
ζησα σὲ κυπαρισσιῶ τὸ κυριζόμενο ἤσκιο, κι ἀνε-
πνεα τοῦ λιθνιοῦ τῆ κυριζομένη ἄχνη, πὼς θὰ
μπορέσω νὰ σὰς βρῶ πράσινης δάφνης κλάδους και
τῶ βγαῖω τοὺς ζηλευτοὺς και χρυσωμένους κλώνους,
και στίφανα τόσα πολλὰ νὰ πλέξω ἀπὸ δαῦτα, γιὰ
κεφαλές, που ἔγισσε τοῦ μπαρουτιοῦ ἡ φλόγα;

'Ἀχ! τιμὴ μου κάμετε πολλή, και με πολλή
στενοχώρια ἐπῆρα τὴν ἀπόφασι νὰ πλέξω τὰ στε-
φάνια.—Πὼς θὰ γενοῦν; Πὼς θὰ μου βγοῦν, κ'
ἐγὼ δὲν καλοξέρω.—Μὰ δὲν βοθοῦμαι.—'Ἐχει
Τάρκαδι δύναμι, τόση φωδιὰ και δόξα, που νὰ μπο-
ρέση και νεκροὺς νὰ συγκινήσ' ἀκόμη! Δὲ δυσκο-
λεύομαι λοιπόν. Ἐὰ κάμω τὸ σταυρὸ μου, θὰ μου
δανεῖση τὰ φτερά τὸ ὄνομα 'Αρκαδὶ, δάφνη θὰ βρῶ,
βαγῆς θὰ κόψω ἀφθονες, και θὰ σκεπάζω με αὐτὰ
τῆς τέχνης μου τῆ γδύμνια.

**

'Ακοῦτε βροχὸ φοβερὸ μέσα 'ς τὰ ριζοβούνια;
βροντὲς ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανὸ, και κάτω χαμηλὰ 'ς τὴ
γῆ, τῆς μπαλλωθιῆς τῶν κανονιῶ ἀνάμικτες με τῆς
φωνῆς τῆς ἀγριῆς τῶν Τοῦρκων, που λαβωμένοι πέ-
φτουνε 'ς τὸ ματωμένο χῶμα;—Θωρεῖτε μαῦρο τὸν
καπνὸ, τὸ φοβερὸ σκοτάδι, και τῆ βροχὴ που χύ-
νουνε ὀλιάνοικτες τοῦ οὐρανοῦ οἱ φλέγες;—Θωρεῖτε
μιὰ που κάθεται σὲ θρόν' ἀπὸ τουφεκία, ἀκκουμπι-
σμένο σὲ νεκρῶ κορμιά και αἱματοβαμμένο; κ' ἔχει
κορμί τῆς τὸν καπνὸ, τῆ φλόγα γιὰ πορφύρα, κι
ἀντὶ λαλιῆς τὸ φοβερὸ τοῦ τουφεκιοῦ τὸ βρόντο;—
'Ἐκεῖ κοιλοπονᾷ με βογγητὸ ἡ ζηλεμένη Δόξα, κι'

ένα παιδί γενεῖ αἰώνιο, ἀθάνατο, 'ς στέν κόσμο
ξακουσμένο. — παιδί: — ὄχι παιδί! ἐν' ὄνομα.
Γεννᾶται τὸ 'Αρκάδι.

Ναί: σὰ σήμερα γεννήθηκε τὸ τιμημέν' 'Αρ-
κάδι. — Πρωτότερα δὲν ἦτανε παρὰ φωλιὰ μονάχη,
ἀγρίω μαύρω κοτσουφῶ, ποῦ ψάλλανε ἀτέλειωτα 'ς
τὸν Πλάστη, καὶ ἦσυχά κι' ἀτάραχα περνοῦσαν τὴ
ζωή τους. — Καὶ ἂν καμιά φορὰ παλαίβανε, παλαί-
βανε μὲ τὰ στοιχειὰ μονάχα, τὰ παθη πούχ' ἢ
σάρκα· καὶ μόνη δόξα εἶχανε τσ' ἀναισθησίας τὴ
δόξα. —

Τί ἦτανε ἰστοσεῖα τὸ ὄνομα 'Αρκάδι; — 'Εν'
ὄνομ' ἀδιάφορο, χωρὶς ψυχῆ, χωρὶς ζωῆ. Μὰ τῶρα; —
'Αρκάδι λές κι' αἰσθάνεσαι τὸ νοῦ σου νὰ σαλεύη,
νὰ ζωντανεύη ἢ ψυχῆ, τὸ αἷμα σου νὰ βράζῃ κ'
αἰσθήματα διάφορα νὰ σου γενεῖ ἢ καρδιά σου. —

'Αρκάδι λές κ' εὐθὺς πετατ' ὁ νοῦς σου 'ς τὴ
σκοτεινή, τὴν τρομερὴ ἡμέρα τοῦ Νοίμβρη, ἐκείνη,
ποῦ πλακώσανε οἱ Τούρκοι 'ς τὸ 'Αρκάδι. — Κ' ἢ
φαντασία σ' ὀδηγᾷ 'ς στέν ἀγιασμένο τόπο. —

Μέσα προβάλλεις 'ς τὴν αὐλὴ καὶ πρῶτα πρῶτα
βλέπεις μπροστά σου, μὲς 'ς τὰ μάθια σου, μιὰ
μάννα κακομοίρα. Ἐχει ἀνέπλεκα μαλλιά, στεγνὸ
στεγνὸ τὸ πρόσωπο, κι' ἀπὸ τῆς πείνας τὴ φαθιά
καὶ τὴ λαχτάρα τοῦ νεροῦ μαυραποξηραμένη. Σ'
τὰ γόνατά της καθεται. Μπροστά της ξαπλωμένα
διὸ ἀγγελοῦδια ἄπτερα, τὰ δύο της τὰ παιδάκια,
ἔχουν ζῆν χωρὶς πνοὴν καὶ ὄψι νεκρωμένη. — Ἀνοί-
γουν τὰ ματάκια τους 'ς τὴ μάννα τους τὰ στρέ-
φουν, καὶ μὲ τὸ βλέμμα τους αὐτὸ τὸν πόνο τους τὸ
φοβερὸ μὲ στόμ' ἀπὸ ἀδυναμίαν κλειστὸ 'ς τὴ μάννα
τους ξηγῶνε. — Κ' ἢ μάννα μένει ἄφωνη. — Αὐτῆ,
αὐτῆ ποῦ εἶχε δώσει τὴ ζωῆ, 'ς τὰ κρίνα 'κεῖνα
τὰ μικρά, καὶ τῶρα, νὰ τους ἐφεύγη ἢ ζωῆ 'ς τὴν
ἀγκαλιά της μέσα! Νὰ μὴ μπορῆ στὸ βλέμμα τους
ἐκεῖνο τοῦ θανάτου, νὰ χύσῃ, ὅση της μένει μέσα
της, ζωῆς ἀκόμ' ἀχτίνα! Νὰ τὰ θωρῆ νὰ φεύ-
γουνε κι' αὐτῆ νὰ μένη πίσω! . . . Μὰ νά! Μπρο-
στά της βρίσκεται τοῦ Χάρου τὸ μαχαίρι. — Μὲ μιὰ
σπαθιά 'νοὺς στρατιώτη Τούρκου χάνει τὸ φῶς, ἢ
κεφαλή της κλίνει, καὶ πέφτει πάνω 'ς τὰ κορμιά
τῶ διὸ της τῶν ἀγγέλω — ἀνοίγουν τὰ ματάκια
τους ποῦ τᾶχε βρέξει αἷμα — ἀνοίγουν τὰ χεῖλάκια
τους καὶ γλύφου τὴ ρανίδα, ποῦ εἶχε στάξ' ἐπάνω
τους ἀπὸ τὸ αἷμα τὸ γλυκὺ τῆς σκοτωμένης μάν-
νας. — Μὰ κεινὴν τὴν ὥρα βρίσκουν τὴν πόρτα ἀ-
νοιχτή, καὶ φεύγουν οἱ ψυχές των. — Πετοῦν, πε-
τοῦν, καὶ σμίγουνε μὲ τὴν ψυχῆ τῆς μάννας. —

Θωρεῖς παρέκει διὸ κορμιά, μιὰ νέα κ' ἕνα νέο,
ἕνα ζευγάρι ὁμορφο, ἕνα βιτσάτο νέο μὲ πρόσωπο
σὰν τοῦ παιδιοῦ, ὁμοιωτὸ σὰν τὸ ρόδο, μὲ μάθια
ποῦ σπιθοβελῶν, μὲ χεῖλια ποῦ δὲν μπόρεσαν ἢ δίφα
κ' ἢ ἀναφαγιά τὸ χρωμά τους ν' ἀλλάξουν, καὶ φαί-
νονται νὰ λαχταροῦν ἄλλω χεῖλιῶ τὴ σριζι' μιὰ
κόρη ποῦ δὲ λέγεται, ξανθομαλλοῦσα, κάτασπρη,
λιγνὴ καὶ μαυρομάτα, μὲ μάγουλα σὰν τὴ φαθιά
μὲ χεῖλια σὰν τὴ φλόγα. — Γονατιστὸς μπροστά 'ς
τὴν πολεμήθρα προσμένει ὁ νιός. — Δίπλα του ἢ
κόρη βιαστικὴ γεμίζει τὸ τουφέκι. — Καὶ τοῦ το
δίδει. — Μὲ χαρὰ ἐκεῖνος τὸ ἀρπάζει, σιμώνει εἰς τὸ
ἀνοιγμα τοῦ τοίχου γιὰ νὰ παίξῃ, καὶ σφαῖρα μιὰ
τοῦ ἔρχεται 'ς τὸ ὁμορφο κεφάλι, καὶ ρίχνει ἄφωνο
νεκρὸ 'ς τῆς νέας τὴν ἀγκάλῃ τὸ νιὸ ποῦ λάτρευεν
αὐτῆ, πούτونه φῶς γιὰ 'κεῖνη, ἐλπίδα μόνη καὶ ζωῆ,
πνοὴ καὶ κόσμος ὅλος. — Δὲν ἦτο θάνατος γι' αὐτῆ.
— Τὸ σῶμα της ἀντέχει. — Μὰ μέσα κεῖ ποῦ σμί-
γουνε τὸ σῶμα κ' ἢ ψυχῆ μας, καὶ πάει, φέρνει ἢ

ψυχῆ τὸ σῶμ' ὅπου θελήσῃ, ἀναμεσῶς ἐκεῖ ἐσθῆ
νωσε τοῦ μαύρου Χάρου ἢ πνοῆ, κι' ἐνέκρωσέ της
τὴ ζωῆ, χωρὶς νὰ τὴν ἐπάρῃ. — Ἦτο τρελλή, καὶ
μ' ἄγριο καὶ φοβερὸ τὸ βλέμμα, ὅλους γυρεύει τοὺς
νεκροὺς, καὶ φαίνεται σὰ νὰ ζητᾷ 'ς τοὺς λαθωμέ-
νους μέσα, 'κεῖνο ποῦ δέχθηκε νεκρὸ 'ς τὴν ἀγκα-
λιά της μέσα. — Τριγύρω της πολλοὺς νεκροὺς οἱ
σφαῖρες χάμαι ρίχνουν, κι' αὐτῆ γερῆ ἀκούραστη
γυρίζει, ἀδιάφορη πρὸς τὰ λοιπά, τὸ ἔργο της ξα-
κολουθεῖ μὲ σαλεμένα φρένα. Τί γίνηκε; Σκοτώθηκε
'ς τὸ τέλος; — Ποιὸς ξεῦρει; — Ἐνας καὶ μόνος ὁ
Θεὸς τὴν τύχη της ἤξεῦρει. —

Ἐκεῖ γυναῖκες ἄμοιρες, ποῦ χθὲς ἀκόμη ἦσαν
εὐτυχημένες, μὲ χαρὰ 'ς τὰνδρῶ τους τὴν ἀγκάλῃ,
καὶ μὲ κλειστὰ τὰ μάθια τους θαρροῦσαν πῶς εὐρί-
σκονται 'ς ἀληθινὸ τοῦ παραδείσου ἦσκιο· καὶ σή-
μερα; — Φαρδὺ πλατὺ θωροῦνε ξαπλωμένο χάμαι
τὸν ἄνδρα, ποῦχανε καμαρί καὶ ζωῆ. — Τὸν ἐθω-
ροῦν' ἀπὸ μακρὰ, χωρὶς κοντὰ νὰ πᾶνε, μοιρολο-
γοῦνε, κλαίουνε, καὶ λημονοῦν 'ς τὴν ὥρα τὸ θά-
νατο, ποῦ ξάπλωσε τὰ μαῦρα τὰ φτερά του μέσα
κι' ἀπόξω Τάρκαδιου. —

Ἐκεῖ θωρεῖς, τοῦ γέρου τὸ ζαρωμένο πρόσωπο,
ποῦ τόσα εἶδε χρόνια καὶ ἔζησε χωρὶς ποτὲ θανάτου
φῶς νάχῃ, ποῦχεν ἐγγόνια καὶ παιδιὰ, παιδιὰ τῶν
ἐγγονῶν του, καὶ ἤλιζε πῶς ἦσυχος μιὰ μέρα,
θάντικρυζε τὸ θάνατο, καὶ πῶς ἐπάνω εἰς τὰ δά-
κρυα τῶν τόσων ἀπογόνων, ἀπάλαφρα, ἀπάλαφρα
θὰ πέτα ἢ ψυχῆ του. — Καὶ τῶρα; Νὰ μένη ἔρη-
μος ἐκεῖ σφικτὰ σφικτὰ δεμένος μὲ ἀλυσίδες τῆς
βαργιῆς τοῦ γέρου πολυχρόνη! Νὰ βλέπῃ νὰ σπα-
ράσσουνε, νὰ ξεψυχοῦν τριγύρω οἱ ἀδελφοὶ του, καὶ
τὰ παιδιὰ, ποῦ γέννησε κι' ἀνάθρεψε μὲ βίασκα
καὶ κόπους, νὰ πολεμοῦνε παρεκεῖ, καὶ νάβαι σκοτω-
μένα τὰ περισσότερ' ἀπ' αὐτὰ, χωρὶς νὰ ξεύρῃ
πόσα 'ν' ἀκούῃ τὴ φωνὴ τῶν θερμιωμένων Τούρκω
κάθε στιγμή καὶ πειὸ κοντὰ, καὶ νὰ αἰσθάνεται
ὀλονὲν τριγύρω 'ς τὸ λαιμὸ του τὰ χέργια τῶν τυ-
ράνων του νὰ τὸν ἐσφιγγουνε σφικτὰ, καὶ τὴν
κρυάδα τοῦ σπαθιοῦ νὰ τοῦ καρφῶνῃ 'ς τὸ λαιμὸ
νὰ πνίγεται, νὰ μὴ μπορῆ φωνὴ νὰ βγάλῃ ὄζω!
νὰ ἀνασαιῆ μιὰ στιγμή, καὶ πάλι νὰ ἀρχίζουνε
τὰ ἴδια βίασκα αὐτὰ, ὁ ἴδιος ὁ ἀγῶνας.

'Ακούς φωνές μικρῶ παιδιῶ πούν' ἢ χαρὰ ζωῆ
τους, νὰ τρέμουν, νὰ σπαράσσουνε, νὰ βλέπουν σκο-
τωμένους, τὴ μάννα τους νὰ σέρνῃ τὰ μαλλιά της,
νὰ δέρνεται, νὰ γδέρνεται, νὰ βγάινῃ μ' ἄγρικ φωνὴ
τὴν πόνο τῆς καρδιάς της; — Κι' αὐτὰ μὲ δάκρυ
ἄφθονα θερμὰ νὰ πολεμοῦν νὰ σβύσουνε τὴ φλόγα,
ποῦ ἐφλόγιζε τὰ σωτικά τῆς δύσμοιρης τῆς μάν-
νας! Καὶ ἀντὶ νὰ σβύσουν ἢ φαθιά νὰ τὴν ἀνά-
βουν πλειὸ πολὺ, καὶ νὰ τὴν κάνουν νὰ πονη ἀδιά-
κοπα, ἀγιάτρευτα χωρὶς παρηγοριὰ καμμιὰ, τὴν
ἐρημη τὴ μάννα! . . .

Τίθους παρῶμοιες σκηνές, φόβου, τρομάρας, πό-
νου, βάλετε ὅσες θέλετε μέσα 'ς τὸ νοῦ σας ὅλοι,
καὶ τὴν εἰκόνα θάχετε τοῦ 'Αρκαδιοῦ ἐκείνης τῆς
ἡμέρας.

* *

Μέσα 'ς ἐκείνη τὴ σφικτὴ καὶ τρομερὴ ἀντάρα,
ὅπου μουγγρίζ' ὁ κεραυνὸς ψηλὰ ψηλὰ 'ς τοῦ οὐρα-
νοῦ τὰ βάθη, κ' ἢ ἀστραπὴ φεγγοβολᾷ, καὶ τὸ
σκοταδι σχιζέει, καὶ κάτω χαμηλὰ 'ς τὴ γῆ βρον-
τάει τὸ κανόνι, κ' ἐσύριζεν ὁ ἀνεμος, συρίζουνε οἱ
σφαῖρες, ἕνας σὰν φάντασμα γοργός, σὰν τὸν καπιὸ
πυκνὸς καὶ μαυρισμένος, μέσα διατρέχει τὴν αὐλὴ,

τὴν αἰματοβαμμένη· διασκελίζει τᾶψυχα κορμιά,
ποῦ ἦσαν ξαπλωμένα καὶ μ' ἀνοικτὰ τὰ μάθια τους
ξανοίγανε τὸν οὐρανὸ, ὀποῦτρεχ' ἢ ψυχῆ τους. —
Σὰν τὸ καλάμι ἔτρεμε, ἰθῶριε δίχως νὰ θωρῆ, πορ-
πάθιε χωρὶς τὴ θέλῃσί του. — Δὲν ἦτο φάντασμα
αὐτός. — Ἦτο τοῦ 'Αρκαδιοῦ ὁ γούμενος. — Ὁ Γα-
βρηίλης ἦτο. — Κ' ἐκεῖ ποῦ περιδιαβαίνε, ἐκεῖ ποῦ
περπατοῦσε, ὁ ἕνας τοῦ ἐφώναζε. — Χαθήκαμε πα-
τέρα. — Ἡ ἄλλῃ. — Ἐχασα τὸ παιδί μου. — Τὸν
ἄνδρα μου σκοτώσανε, ἠγούμενε, οἱ σκύλλοι. — Ἄχ!
ποῦναι ὁ πατέρας μου; — Τοῦ φώναζε μιὰ κόρη. —
— Ἄχ! ξεψυχᾷ, καλόγερε, γιὰ δὲς ἐδῶ τὸ φῶς τῶν
ἀμμαθῶ μου. — Ἀντιλαλοῦσ' ἢ ἄλλῃ. — Κι' ὁ γού-
μενος χωρὶς μιλιὰ, χωρὶς ψυχῆ, χωρὶς τὸ νοῦ του
νέχῃ, τὸ ζᾶλο του δὲν κόντευε, μονό'τρεχεν ἀκού-
ρατος, ξεψυχισμένος, ζωντανούς, νεκρούς καὶ λα-
θωμένους, πατώντας, διασκελίζοντας, κι' ὅλο ὀμπρὸς
περνώντας. —

Ἦτο ἢ τρίτη ἢ φορὰ, ἢ τρίτη λιτανεῖα. — Τῶρα
πέραν ὀμπρὸς ἀπὸ τὴν ἄγια πόρτα τσ' ἐκκλησίας,
ὅπου σὲ τόσα χρόνια, μονάχη μὲ τὸν Πλάστην της
μιλοῦσε ἢ ψυχῆ του. — Στέκεται, καὶ πρὸς στιγμή
γυρίζ' ὁ νοῦς του πίσω. — Δακρῶζουνε τὰ μάθια του,
σκύφτει ἢ κεφαλή του, καὶ δίχως νὰ θέλῃ μηδ' αὐ-
τός, ἢ χέρχ του σαλεύει, καὶ τὸ σταυρὸ του κἀνει
τρεῖς, καὶ στρέφεται ὀπίσω. — Τρέχει καὶ βγαίνει σὰν
πουλὶ 'ς τὸ ἔρρο τὸ κελλί του, — πετατὸ χαμαῖλι
του — ἀρπάζει τὴν πιστόλα του καὶ βγαίνει 'ς τὸν
ἐξώστη, — βγαίνει ψηλὰ γιὰ νὰ τον δοῦν — πυροβολᾷ
γιὰ ν' ἀκουσθῆ, — καὶ μιὰ κραυγὴ γροικιέται. — Σ'
τὸν οὐρανὸ Τάρκαδι μου. — Κι' πέφτει σκοτωμέ-
νος. —

Ἐφυγε τὸ ταχύτερο, 'ς τὸν ἄλλο κόσμον, τρέχει
γιὰ ναῦρη τόπο πάνω κεῖ νὰ βάλῃ τὸ 'Αρκάδι.

* *

Κι' ὁ θάνατος βροντολογᾷ. — Κάθε πνοὴ του
ρίχνει 'ς τὴν ὀλοπόρφυρη τὴ γῆ, τὴν αἰματοβαμ-
μένη, κορμιά, ποῦ θὰ ζηλεύανε, ἂν τᾶβλεπαν ἀγγέ-
λοι· κορμιά ποῦ ἔπασ' ὁ Θεὸς τὴν Κρήτη νὰ στο-
λίσῃ, κορμιά, ποῦ τους ἐταίριάζε 'ς ἄλλῃ ἀγκάλῃ
ὑπὸς. —

Σύννεφα βγαίνει ὁ καπνός, οἱ σφαῖρες κἀκουν
θραῦσι. — Λίγο ἀκόμη καὶ σωρὸς τὸ Μοναστήρι
πέφτει.

* *

Χρὰ! χαρὰ! πῶς φαίνεσαι 'ς τὰ πρόσωπα
τῶν Τούρκω! — Ἄχ! Τί νὰ φαντάζεται ὁ νοῦς τῶν
ἀγρίω θηρίω; — Λιγάκι ἀκόμη — καὶ πέρα τὰ του-
φέκια — καὶ 'ς τὴν ἀγκάλῃ παίρνομε τὰ ἀγγελό-
μορφα κορμιά, ποῦ κλείει τὸ 'Αρκάδι. —

Αὐτὰ 'ς τὸ νοῦ τους 'σώργιαζαν, καὶ περισσό-
τερ' ἀναβεῖτὸ μῖσος 'ς τὴν καρδιά τους, κι' ἐφλό-
γιζε τὸ στήθος τους ὁ πόθος, ἢ λαχτάρα. — Κι' ὅσο
περνοῦσ' ἢ ὥρα καὶ τὸ τουφέκι λιγοστὰς ἐδρόνταν
ἀπὸ μέσα κ' ἐφαίνονταν, πῶς σῶθηκαν τῶ χρι-
στιανῶ οἱ τουρκοφάγες μπάλλες, μεθύσανε οἱ ἀπι-
στοί, ὁ νοῦ τους παίρνει ἀέρα κ' ἢ φαντασία τους
γενεῖ, πῶς παραδίδονται 'ς αὐτοὺς τοῦ Γολγοθᾶ οἱ
δοῦλοι.

Φωνάζουνε· Ἀλλάχ-ἀλλάχ — κι' ὁ κόσμος ὅλος τρέ-
μει. Γύρω τριγύρω τὰ βουνὰ σπαράσσουνε καὶ μουγ-
γρίζου, καὶ τοῦ θανάτου ἢ φωνή, τοῦ κανονιοῦ ὁ.

κόρες σου παραδίνουν τὴν ψυχὴν, κ' οἱ γιοὶ σου εἶν' ἀποστομένοι. Ἀφήνεις τὴν λαμπάδα καὶ ἀδράχνεις τὸ λεπίδι, σκλάβο σου νὰ κάμῃς τὴν ἀπιστὴ τὴ Νίκη.

Χυμῆξαν τότε ἀπάνω σου δὺες οἱ φυλές. Μετὰ τὴ Ρώμη, ὁ ἄγιος Σαρακηνὸς κ' ἡ Βενετιά καὶ ὁ Τοῦρκος. Δαχταρώντας τὴν ἀγκαλιά σου ὄλοι, μὲ τὸ χρυσάφι ἢ μὲ τὸ σίδηρο, τὴν πίστη σου νὰ σπάσουν καρτερούσαν. Ὅλοι τοὺς ἀκριβοπλήρωσαν τὰ κλεμμένα φιλιὰ, ὄλοι ἔχουν ἀκόμα τὰ σημάδια ἀπ' τὸ δικό σου ἀτσάλι· σὲ πικρὰ ἀναφυλλητὰ τοὺς ἄλλαξες τὰ φιλιὰ, καὶ φύγαν ὄλοι γιὰ τὰ μαῦρα τοὺς τὰ περιγιάλια.

Μόνος ὁ Τοῦρκος ἔμεινε τὴν καταφρόνια σου ἀψηφώντας· πῆρε ὡς καὶ τὰ παιδιὰ σου γιὰ νὰ σὲ πολεμήσῃ. Ὁρκίστηκε πὼς θάσωνε μὰ μέρα τὴν περιφάνια σου νὰ ρίξῃ, κ' ἐσὺ τότε θὰ τοῦ ἀπλωνες τὸ χέρι.

Ποῖός νὰ δηγηθῆ τοῦ ἄτιμον τὰ ἐγκλήματα; Ἀυσσάρης ὁ Φόνος σὲ ζώνει μαζί μὲ τὴ Βία, μὰ τὰ παιδιὰ σου εἶναι ἥρωες πὸν τοὺς φλογίζει ἡ φωνὴ σου.

Μιχάλης καὶ Κόρακας καὶ Δασκαλογιάννης, οἱ Κριάρηδες καὶ ὁ Ἅγιος τοῦ Ἀρκαδιοῦ ἀπόστολος, εἶταν οἱ πρῶτοι τῆς σκληρῆς τραγωδίας, καὶ τὸνομά σου ἔκαμε τὸν τύροννο νὰ τρέμῃ σὺ Γιλντίζι.

Γύρισες τότε, ὦ Κρήτη, τὰ μάτια στὴν Εὐρώπη, πιουτέοντος, βαρυσμοίρη, πὼς ἤθελε σὲ συντρέξει. Μὰ χαίρεται ἡ Εὐρώπη βλέποντάς σε νὰ ποηῖς.

Ἐνας δὲ βρίζεται μνηστήρας νὰ βοηθήσῃ τὴν Πηνελόπη. Ἀγορασμένη ἡ Γαλλία μὲ τοῦ τυράννου σου τὸ χρυσάφι, δὲν ἔχει γιὰ τὸ κλάμμα σου παρὰ τὸ περιγέλιο· ἡ Ἀγγλία σοῦ ζητᾷ λοιδόρα ἀπ' τὸ κτώνα σου· μονάχα ἡ τοπεινὴ Ἰταλία σὲ κράζει ἀνώφελα ἀδερφῆ της.

Σήκω, πολεμάρχα, καὶ στέγνωξε τὰ δάκρυα ταίριαστα στὴν ἀφοβὴ ματιὰ σου. Δὲ σὲ σεβαστήκαν ἅμα τοὺς παρουσιάστῃς γυναῖκο, γίνου ἀντρεωμένη καὶ δρᾶξε πάλε τῆματα.

Κράξε τὰ παιδιὰ σου νὰ πολεμήσουνε μαζί σου· δὲν θὰ δράμουν ὀλόχορα στῆς μάννας τὸν πόθο. Μὰ ἔργο εὐλαβητικό, πρὶχού ἀνοιξῆς τὸ τουφέκι, κάμ' ἕνα προσκύνημα σιὸς τάφους τοὺς ἀρχαίους.

Κέτα· ὅλη τὴ νεκρόπολι τὴ σκέπασαν χορτάρια, καὶ τὰ λουλούδια εἶναι μαρμαμένα, ἐκεῖ πὸν κοιμοῦνται οἱ ἀντρεωμένοι. Κόψε γι' αὐτοὺς ὄχι κρίνους, παπαροῦνες. Ἀνθίζον ἀκόμα. . . «Τὰ παιδιὰ μου,» δὲν πειράζει, κόψε, κόψε ἀλύπητα τίς ζωὲς τῶν προδοτῶν. Τὸ αἷμα τοῦ Ἀβελ ζητεῖ ἐκδίκησιν ἀκόμα.

Ἡ ψυχοπῶνα γιὰ τοὺς φοιτάδες εἶναι ὀλεθρὸς· σὺ τὸ χέρι τοὺς ἄν εἶτανε, θὰ σοῦ δίδαν τὸ Θάνατο.

Ἐμπρός! σήκω ἀγγάντια στὸν κόσμον· φτύσε τὰκάθατα μοῦτρα τοῦ βάρβαρου Μογγόλου. Μὲ τὸ τρομερό σου χέρι, ὦ Κρήτη, στῆψε του τὸ λαρόγγι καὶ ρίξε τὸ ψοφίμι του στὰ πιδ βαθιά νερά.

Ἄν ὅμως δὲν τὸ δύνεσαι, ὦ, μὴ δειλιάσῃς. Πέτρωσε τὸ βραχιόνι σου γιὰ τὸ χρέος πὸν σιμώνει, καὶ δεῖξε στὸν κόσμον καὶ πρῶτα σιὸς ἀνατρουσ, πὼς ξέρον πάντα καὶ πεθαίνουν γιὰ σένα τὰ παιδιὰ σου. Πι ἔχεις νὰ φοβηθῆς; Μὴ δὲν εἶσαι ἀθάνατη; Ἀπὸ τὴν τέφρα του, λένε, ξαναγεννιέται ὁ φοίνικας ἐφραϊότερος. Μὰ καὶ σένα, μὴ δὲ σὲ εἶδαν νὰ προβαίνεις χίλιες φορὲς ἀπὸ τὸν τάφο σου, πιδ νέα καὶ δημοφύητη;

Στὴν ἀργυρὴ σπηλιὰ ὁ Βασιλεὺς κοιμᾷται, ἀφόντας τὸ μισοφύγγου μουντζώνει τὸ Βυζάντιο. Καρτερεῖ ἀπὸ ἕνα θεμερὸ φίλημα τὸν ἐλευτερωμό του, καὶ τὸ σπαθὶ πὸν κράταγε κ' ἔσφαζε τὸν ὀχτρό.

Σύρε καὶ φίλησέ τονε στὸ μέτωπο, νὰ σὲ κάμῃ Ρήγισσα. Τὰ ἔθνη τότε δὲ θάχουν ἀρκετὲς τιμὲς νὰ σὲ τιμήσουν, καὶ πολλὲς θὰ ζηλέψουν τὴν ἀλάλητη χαρὰ τῆς Ἀμαζόνας Κρήτης καὶ τοῦ λεβέντη Καπετάνιου.

Ἄετις (Εὐβοία), 19 τοῦ Θεριστῆ 1910.

PIERRE BAUDRY

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

«Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΜΑΣ»

«Δράμα εἰς πράξεις τρεῖς»

Συγγραφέας: Παντελῆς Χόρν

Μακάρι, μακάρι ψηλά ν' ἀνεβαίνανε, ἄντις νὰ πέφτουνε τὰ κλαριά.

ΨΥΧΑΡΗΣ (Γουανάκος)

Ὁ κ. Παντελῆς Χόρν εἶναι ἀπὸ τοὺς λίγους θεατρογράφους πὸν πασκίζουν ν' ἀνεβάσουν ρωμαϊκὴ ζωὴ πάνου στὴ σκηνή. Κάμποσες φορὲς εἰπώθηκε ἴσαμε τώρα πὼς τὸ θεατρὸ μας τότες μονάχα θ' ἀρχίσῃ νὰ προκόψῃ, ἅμα σκύψῃ προσεχτικὸ μάτι στὸ γύρο μας κόσμον καὶ στὴν ψυχὴ μας μέσα. Τὸ νὰ προσπαθῆ ὅμως κανένας αὐτό, δὲ σημαίνει πὼς καὶ τὸ κατάφερε, μάλιστα ἅμα καὶ τὸ παρατηρητικὸ του κάπως ἐπιπόλαια τὸ ἐνεργῆ. Γιὰ νὰ πιάσῃ ὁ δραματικὸς τὴ ρωμαϊκὴ ζωὴ ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ τῆς μεριὰ, πρέπει περισσότερο ἐσωτερικὸ νὰ μᾶς δείξῃ. Τὴν ψυχολογία παρὰ τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα.

Ἀπάνου σ' αὐτὰ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς τὸ καινούριο ἔργο τοῦ κ. Χόρν «Ὁ ἄνθρωπός μας» πὸν παίχτηκε στῆς ἀρχὲς τῆς βδομάδας τούτης ἀπὸ τὸ θέατρο τῆς Κυβέλης στὸ θέατρο «Βαριετέ», εἶτανε ἔργο ρωμαϊκὸ στὰ ἐξωτερικὰ του μονάχα γνωρίσματα. Οἱ χαραχτῆρες του δὲ δείχνανε τίποτα ξεχωριστὸ καὶ ἰδιότυπο, ἀπὸ τὰ τόσα καὶ τόσα δράματα πὸν μᾶς φουρνίζονται κάθε τόσο, κομμένα πάνου στὸ ζήτημα τῆς «τιμῆς».

Ἐνας χωριανὸς πὸν πλούτισε στὴν Ἀμερικὴ, ἔρχεται καὶ σκορπᾷ τὰ χρήματά του στὸν τόπον τοῦ σ' ἔργα χρήσιμα καὶ σ' ἀγαθοεργίας. Ὁ φαινομενικὰ ἀγαθὸς αὐτὸς «ἄνθρωπός μας» πὸν νομίζει πὼς βαστᾷ ὄλον τὸν κόσμον στὰ χέρια του μὲ τὴ δύναμη τοῦ παρᾶ, δὲ δυσκολεύεται ν' ἀτιμάσῃ τὸ χαριτωμένο κορίτσι τῆς κυρᾶ Βασιλαίνας, τὴν ὁμορφὴ καὶ μικρὴ Πανώρια. Ὅταν μαθαίνῃ τὸ φοβερὸ μήνυμα ὁ ἀδερφός της Κίτσος ἀπὸ τὴν ἴδια, πᾶει καὶ σκοτώνει τὸν «ἄνθρωπὸ μας», καὶ καταδιωγμένος ἀπὸ τοὺς χωριανούς κρύβεται στὸ κοντινὸ δάσο. Ἡ κυρᾶ Βασιλαίνα πὸν ἔρχεται νὰ φέρῃ στὴν καλὴ τῆς Πανώρια τὸ φτυχισμένον μαντάτο τῆς ἀρραβώνας τῆς μ' ἕνα λεβεντόπαιδο τοῦ χωριοῦ, βρῖσκεται μπροστὰ σὲ μιὰ ἀνεξήγητη ταραχὴ τῆς θυγατέρας της, πὸν τὴ φιλεῖ παράξενα, πὸν τὴν ἀποχαιρετᾷ, πὸν μπαίνει ἀλαφιασμένη νὰ κοιμηθῆ στὴν κάμερά της. Ἐάφνου ἀκούγεται στὸ δρόμον θόρυβος, καὶ μαθαίνεται πὼς οἱ χωριανοὶ ἀγαναχτησμένοι καὶ ἀνταρμένοι ζητοῦνε νὰ σκοτώσουνε τὸ φονιά! Μιὰ ἡ γριὰ Σουρλουλούδαινα μαντατουρίζει τὴν κυρᾶ Βασιλαίνα γιὰ τὴ ντροπὴ τῆς κόρης της. Τρέχει αὐτὴ στὴν κάμερά της, μὰ ἡ Πανώρια λείπει... Τὰ δύο ἀδέρφια ἀνταμώνονται στὸ δάσο. Ὁ Κίτσος κ' ἡ Πανώρια. Μ' ἀκούγεται μακριάθε τ' ἀλάλητὸ ἀπ' τὸ

πλῆθος πὸν γυρεύει τὸ φονιά. Χωρίζονται. Ἡ Πανώρια μπαίνει σ' ἕνα ρημοκλήσι καὶ σκοτώνεται. Τὸν Κίτσο τὸν προφταίνουν οἱ χωριανοὶ καὶ τὸν κομματιάζουνε. Ἡ δυστυχισμένη κυρᾶ Βασιλαίνα τρελαίνεται.

Οἱ τρεῖς πράξεις τοῦ ἔργου ἔχουν τὸ χάρισμα νὰ ζετυλλίγουνται γοργά. Μὰ ἐνῶ ἡ πρώτη πλέκει ὄλον τὸ δράμα, οἱ δύο στερνὲς ἔρχονται μὲ πολλὲς ἐπανάληψεις καὶ κάμποσα περιττὰ νὰ δώσουν τὴ λύση. Τὸ τεχνικότερον θὰ εἶτανε νὰ ἔτρεχε ἡ δράση ὅλη σὲ μιὰ πράξιν. Ἐτσι δὲ θὰ εἶχε τὸ ἐλάττωμα νὰ παύῃ τὸ ἐνδιαφερόν ἀμέσως ἀπὸ τὸ τέλος τῆς πρώτης πράξης, γιὰτὶ ὁ θεατῆς ἀπὸ τότες ἔχει νοιώσῃ ὄλον τὸ ζετύλιμα τῆς ὑπόθεσης καὶ τὸν τρόπο τῆς καθάρσης.

Τὸ δράμα γιὰ νὰ εἶναι τέλειον δημιούργημα χρειάζεται καὶ αὐτὸ τὴν ἰσορροπία του. Πρέπει νὰ ξέρῃ ὁ τεχνίτης τί ποσὸν θὰ δώσῃ στὴν κάθε σκηνὴ καὶ στὴν κάθε πράξιν, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἴσαμε τὸ τέλος, γιὰ νὰ περπατοῦν ἡ ὑπόθεση καὶ τὸ δραματικὸ ἐνδιαφερό ζευγαρωμένα, ἔτσι πὸν ὄλον ν' ἀνεβούν καὶ τὰ δύο ἴσαμε τὴν κορυφὴ τῆς λύσης, φυσικὰ ἀβιαστα καὶ κελορρυθμισμένα, ἀπαράλλαχτα σὺν τὸν καλὸ δρομέα πὸν κλονίζει τὸ βῆμα του ὅσον πρέπει γιὰ νὰ φτάσῃ στὴν ὄρα του. Ἀντίθετα στὸν «Ἀνθρωπὸ μας», ἀπὸ τὰ λόγια, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς δράσης, ὄλα μαντεύονται, ὄλα ξεκαθαρίζονται γιὰ τὸ θεατῆ.

Ἡ πρώτη πράξιν ἔχει σκηνὲς καλοβαλμένες καὶ φυσικὲς. Ἡ δευτέρη ξεφεύγει κάπως στὸ χιλιοπατημένο. Ἡ τρίτη εἶναι ἴδια ἡ ρουτίνα. Κι ὅμως ἡ τραγικὴ συγκίνηση δὲ λείπει. Μὰ δὲν ἔρχεται δυνατὴ νὰ κουνήτῃ καὶ νὰ σπαράξῃ, ὅπως τὸ προσμένει κανεὶς. Ἐρχεται χλιαρὴ, ξέθερμη, ἀδύναμη, σακατεμένη, νὰ σοῦ δείξῃ μονάχα πὸν ἔπρεπε νὰ φανερωθῆ. Ἡ στερνὴ πράξιν γιομίζει τὴ σκηνὴ φωνῆς καὶ ἀναστεναγμούς, πράματα πὸν στὰ χοντρά παλιὰ ἔργα τ' ἀπαντοῦμε.

Τὰ πρόσωπα δὲ μᾶς ζουγραφίζονται στὸν ἐσωτερικὸν τοῦ κόσμου. Δὲ μᾶς δίνεται νὰ γνωρίσουμε ἀπὸ κοντὰ τὴν ψυχὴ τῆς Πανώριας, τὴν καρδιά τοῦ Κίτσου, τὴ λαχτάρα τῆς κυρᾶ Βασιλαίνας. Ἐνεργοῦνε γιὰτὶ τὸ θέλει ὁ συγγραφέας καὶ ὁ μῦθος τοῦ δράματος, καὶ ὄχι γιὰτὶ τοὺς σπρώχνει τὸ ἀγνωστον σὲ μᾶς ἐγὼ τους.

Ἄν κοιτάζουμε ψηλάθε τὸν «Ἀνθρωπὸ μας» ἴσως μᾶς φανῆ σὺν ξαναζέσταμα τῶν «Πετροχάρηδων». Πολλὰ πρόσωπα τοῦ ἔργου ἐκείνου, ἀντιστοιχοῦνε μὲ πρόσωπα τουτουοῦ. Ἀκόμα κ' ἡ ὑπόθεση. Ὅμως οἱ «Πετροχάρηδες» εἶταν πιδ πλούσιοι καὶ πιδ μετρημένοι. Ἡ κυρᾶ Μάρω μᾶς ξαναφανερώνεται στὴν κυρᾶ Σουρλουλούδαινα. Πιδ ἀδύναμη ἐδῶ, γιὰτὶ ἴσως καὶ τὸ δράμα δὲν τὴν ἤθελε. Τὴν ἔμπασε ὁ συγγραφέας μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ ταχτοποιήσῃ τίς σκηνὲς, γιὰ νὰ λήθῃ πράματα πὸν γίνονται ἔξω ἀπὸ τὸ θέατρο. Φανερωμα ἀδυναμίας κ' ἔλλειψῃ τέχνης.

Ἡ γλώσσα τοῦ ἔργου δημοτικὴ. Τῆς λείπει ὅμως ὁ πλοῦτος κ' ἡ λυγερὰδα. Καὶ τὸ πιδ σπουδαῖο: ἀκανόνιστη. Ἐνας τύπος τέτοιος ἐδῶ, ἕνας τύπος ἀλλιώτικος ἀπὸ κεῖ. Σὲ συγγραφέα τοῦ σήμερα, ἀξιο κάποιος προσοχῆς, τὸ ἐλάττωμα σημαντικὸ. Ἀμάθεια κ' ἐπιπλοκαιοῦτητα πρέπει νὰ χα-

ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ένα φίλο, στα Ξένα)

Αθήνα, 24 του Θεριστή.

Πήγε σε μάκρος το ζήτημα του δρκου των Τουρκοκρατικών. Στόλος ευρωπαϊκός, 9 κράδια, φουντάρησε στη Σούδα κι άρχισε τ'άποβατικά γυμνάσια. Κ' οι αντιπολιτευόμενοι πληρεξούσιοι αλύγιστοι να μη δεχτούνε τους Μουσουλμάνους δίχως δρκο. Είπε ο Βενιζέλο: να γίνη μιχτή Κυβέρνηση, και αυτή να κηρύξη πως αναβάλλεται ακόμα η Συνέλευση. Είπε να παραιτηθῆ, είπε και να φύγη ακόμα ο ίδιος από την Κρήτη και ναρθή οριστικά πια στην Αθήνα. Τίποτα οι άλλοι. Άρνηση στην άρνηση. Λέγανε και να ντισταθούνε στις 4 Δυνάμεις, άμα βλέπανε τίποτα που θα ξεκολλούσε την Κρήτη από τη σημερινή της ένωτική κατάσταση. Από την Αθήνα έστειλε συμβουλές η Κυβέρνηση, και τόπο δέν πιάνανε. Έδαφος για συνεννόηση δε φινότανε να υπάρχει, κι όμως το βρήκαν οι πάντα καλοπατριώτες, άμα ήρθε ο κόμπος στο χτένι, — άμα 4 Ξένα πολεμικά φουντάρησαν μπρος στα Χανιά, κι άλλα στη Ρεθυμνο και στο Ηράκλειο. Γένηκαν επιτροπές από τους κυβερνητικούς και τους άλλους για να συνεννοηθούνε, τηλεγράφησε κι ο Δραγούμης από μέρος του Βασιλιά να υπακούσουνε στο θέλημα των Δυνάμεων. Και φύσηξε άγεράκι υποχωρητικό, κι άνάσανε ο κόσμος από την τρομάρα του μην ξαναγίνη Ξενική κατοχή. Στο έρχόμενο μου θα σου γράψω το αποτέλεσμα.

Ός τόσο, κ' η διπλωματική όψη καλητέρεφε. Τα περίφημα ακυριαρχικά φάνηκε πως είταν λέξη δίχως σημασία. Είταν ιδέα της Γαλλίας να γραφτούν έτσι, μ' όλη την αντίθετη γνώμη της Ρωσίας και της Ιταλίας. Μαθαίμε πως και το έγγραφο που τα είπε έτσι, είτανε μια σημείωση στην Πύλη και όχι σωστή νότα. Και τώρα ξεκαθάρισε πως λέγοντας ακυριαρχικά έννοουσε η διπλωματία την τενεκεδένια σημαία του Ιερμόνησου της Σούδας και τα τυπικά δικαιώματα του Σουλτάνου. Από το άλλο μέρος φάνηκε πως δέν είταν αλήθεια το πως ζήτητε τάχα η Πύλη επίσημα να βάλη στο χορό και τη Γερμανία με την Αουστρία. Κουβέντες μονάχα να γίνονταν, — κ' έγγλέζικα επίσημα άνακωνθέντα πως ο κειρός δέν είναι κατάλληλος για την όριστική τη λύση.

Και δε λύνεται όριστικά ούτε το μπουκοτάρισμα. Τουρκική άναρχία, κι τουρκική διπροσωπία, που φανερά παραγγέλνει η Κυβέρνηση να πάψη το κκκό, και στα κρυφά το συντρέχει. Στη Σκλονική είχαμε και ρεμούλες: μα πειράζανε κ' έναν Άμερικάνο, κι ο πρόξενος έχωσε στη φυλακή, κι είναι και για λίγες ώρες, τον Κερήμαγα, τον αρχιχμάλη. Στα περίχωρα της Σμύρνης πιανουν τους δικούς μας και τους παίρνουν τάρματα. Έχουνε πάντα το φόβο οι καλοί μας Νεότουρκοι μη γίνη κανένα ρωμαιοκίνημα, τώρα μάλιστα με το έκκλησιαστικό ζήτημα. Το Πατριαρχείο μας από διαμαρτύρηση σε διαμαρτύρηση: 260 έκκλησιές θα παίρνανε οι Βουλγάροι! Κι ο Βεζύργης, ένῶ πρώτα δήλωσε πως ο νόμος θα εφαρμοστή άμέσως, τώρα σα να λήη πως θάρρηση: άμα χτίσουν οι δικοί μας καινούριες έκκλησιές...

Έρχεται κάπου κάπου και κενά μαντάτο για το σηκωμό της Άρβανιτιάς. Κάνει εκεί κάτου τέτοια όργια ο τουρκικός στρατός, που φοβερίζουν οι Σέρβοι να κόψουνε τη φίλια. — Έδῶ, βγήκε το Διάταγμα για την Αναθεωρητική έκλογής θάχουμε στις 8 του Τρυγητή, όχι στην 1 όπως είταν από πριν αποφασισμένο και θα βγαύνε 252 πληρεξούσιοι. Ο Θεοτόκης κι ο Ράλλης ταξιδεύουνε στην Ευρώπη. Αθωωθήκανε στη Χαλκίδα και στη Λαμία οι Θεσσαλοί που ανακατωθήκανε στις άγροτικές σκηνές του περασμένου Φλεβάρη. Βγήκε το βούλευμα για τα κάρβουνα του στόλου από τα πολιτικά δικαστήρια να δούμε τώρα τι θα πούνε και τα στρατιωτικά. Άρχισαν οι σκοπευτικοί άγῶνες, τα «Ελευθέρια», στο Ρίο. Τα γυμνάσια των έφένδρων έξακολουθούνε. Κι ο Μχτσούκας έγραψε στο Ζορμπά απ' την Άμερική πως σε λίγες μέρες θα στείλη άλλες 200 χιλιάδες φράγκα για το στόλο...

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατά την 31 Μαΐου 1910

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Table with 3 columns: Description, 31 Μαΐου 1910, 30 Απριλίου 1910. Rows include: Ταμείον, Εξωτερικοί λ/μοί, Δάνειον προς την Ελληνικήν Κυβέρνησιν, Ομολογίαί έθνικῶν δανείων, Γεωργικῶν Θεσσαλικῶν Δάνειον, Προεξοφλήσεις, Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων, Δάνεια και άνοικτοί λ/μοί επί ένεχύρω χρηματογράφων, Δάνεια επί ένεχύρω έμπορευμάτων, Δάνεια και άνοικτοί λ/μοί επί ύποθήκῃ, Δάνεια εις δήμους, λιμένους και λοιπά νομικά πρόσωπα, Χορηγήσεις εις γεωγονκτηματίας, Καθυστερήσεις χορηγήσεων εις γεωγονκτημ., Μετοχῶν εις έγχωρίους εταιρείας, Συμμετοχῆ εις Τράπεζαν Κρήτης, Ομολογίαί λαχ. δαν. Έθν. Τρ τῆς Ελλάδος 2 1/2 % εις τρ. γρ., Τοκομερίδια εν γένει, Καταστήματα Τραπεζικῆς και κτήματα εξ άνγκαστικῶν έκποιήσεων, Απαιτήσεις επίσημαίς, Έξοδα έγκαταστάσεως (ιδίως δαπάνη κατασκευῆς Τραπεζ. Γραμματίων), Διάφοροι λογαριασμοί, Λογαριασμοί τρίτων εν τῶ έξωτερικῶ, Λ/μοὺς έξαγορῆς συμμετοχῆς Κυβερνήσεως εις κέρδη Τραπεζ. Γραμματίων, Έξαγορά προνομίου Προνομ. Τραπεζικῆς Ηπειροθεσσαλίας, Διάφορα.

ΠΑΣΗΤΙΚΟΝ

Table with 3 columns: Description, Δραχ., Δραχ. Rows include: Μετοχικῶν κεφάλαιον, Αποθεματικῶν κεφάλαιον τακτικῶν και έκτακτον, Τραπεζικὰ Γραμμάτια εν κυκλοφορία, Τραπεζικὰ γραμμάτια διδραχμικα και μονόδραχμα, Καταθέσεις εν ύψει εις μεταλλικῶν, Καταθέσεις εν ύψει εις τραπεζικὰ γραμμάτια, Επιταγῶν πληρωτέαι, Μερίσματα πληρωτέα, Διεθν. Οικονομ. Έπιτροπῆ λ/μοὺς καταθ. εκ δημ. ύπεγγ. προσόδων, Υπηρεσία Έθνικῶν Δανείων εις χρυσόν, Υπηρεσία Έθνικῶν δανείων εις τρ. γρμ., Καταθέσεις δημοσίου εις χρυσόν, Καταθέσεις Δημοσίου εις τραπεζικὰ γραμμάτια κατά τον Νόμον ΒΨΕ, Έντοκοι καταθέσεις Δημ. εις χρυσ. διὰ την κατασκ. του Σ.Π.Δ.Σ., Καταθέσεις ύπό προθεσμίαν και διαρκείας, Λαχειοφόρο, Δάνειον Τραπεζικῆς 3 % εις χρυσόν, Υπηρεσία Λαχειοφόρου δανείου Τραπεζικῆς 3 % εις χρυσόν, Καταθέσεις Ταμειουτηρίου, Διάφοροι Λογαριασμοί, Διάφορα.

Έν Αθήναις τη 14 Ιουνίου 1910.

Ο Διευθυντής του Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΣΗΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Με τοῦτο το φύλλο κλείνει το πρώτο έξάμηνο της Η' χρονιάς. Τάλλο φύλλο (ἀριθ. 399) θα βγει, καθώς το άναγγείλαμε, στις 11 του Αλωνάρη, 16 σέλιδο, διατηλο, σε μικρότερο σκῆμα. — Έφυγε για την Πόλη ο συνεργάτης μας κ. Κώστας Γουναρόπουλος, έχοντας και την έντολή να φροντίσει για τις συνδρομές και για τη διάδοση του φύλλου. — Σ' ένα φύλλο της «Πατρίας» κάποιος Μικκαδαίος βγήκε να καυτηριάσει τον Ψυχάρη, το Γλωσσικό ζήτημα και τους μας. Δε μένει τώρα τίποτ' άλλο παρὰ να σηκωθεί από τον τάφο ο μακαρίτης ο Σικουλές η να ξεφωτωθεί κανένας δοξασιμένος άπόγονός του και να μας τα κανονίσει με μια μονιζαλιά του δλ' αυτά τα μικροπράγματα. Έκει κατανηθήκαμε πιά. — Ο κ. Βλάχος, υ ός, μάς βεβαιώνει σ' ένα αδειονογράφημά του πως είδε στην Αλυσίδα κριαν Καρύδιδα

άδαφην εις ηλικίαν με τις άλλες πίντε του «Παρθενώνος». («Χρόνος», 19 Ιουνίου, σελ. 1 στηλῆ 2.) — Τα συχαρήκια μας στις Καρυάτιδες για τον προβιασμό τους από το Έρεχτειό στον Παρθενών, και με βλαχικό διάταγμα κι όλα. — Είδαμε στη «Θεσσαλία» του Βίλου ένα όμορφο γραμμένο πεζό ποιηματάκι: «Στη μαγεμένη Πορταριά» με την ύπογραφή Κάμελ Ράμασης. — Σα να μάς φαίνεται πως σε μερικά τέτια πράγματα οι πρωτευουσιάνοι δημοσιογράφοι σφιγρό έχουν να πάρουνε μισθήματα από τις έπαρχιώτικες εφημερίδες. — Βούζε δλ' η Αθήνα ένα βράδυ από τις ρωές των παιδιών που πουλούσανε την καινούρια «Εφημερίδα των Συντεχνίων... Συντεχνίων... Συντεχνίων!» — Έτσι το είδε το μάτι τους, δέν τίκουσε ποτέ το αυτί τους, κ' έτσι το είπε η γλώσσα τους. — Είναι λέξη κι αυτό, όπως τα ρέπορτερ, πόλισμαν, και ξεπρες που μάς γράφουνε καθημερινῶς οι εφημεριδογράφοι, μη γνωρίζοντας πως τονίζονται σωστά.